

УДК 339.314
JEL: A12; A13; F69; I29; J11; O15; Z19
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-9-276-282>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ: ІСТОРИЧНО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ

©2023 ЧОБИТОК В. І., ШЕПЕЛЕНКО С. М.

УДК 339.314
JEL: A12; A13; F69; I29; J11; O15; Z19

Чобіток В. І., Шепеленко С. М. Трансформація процесів розвитку інтелектуального потенціалу: історично-філософські аспекти

Мета статті - теоретичне та методологічне обґрунтування історично-філософських аспектів трансформації процесів розвитку інтелектуального потенціалу. За результатами проведеного дослідження виявлено, що проблематика глобалізації в сучасній науці почала досліджуватися порівняно недавно. Наука про глобалізацію (глобалістика) трансформувалася в один із найбільш динамічних наукових напрямів, що представляє собою не тільки цілісну систему знань, а й найважливіший елемент сучасної науки. Глобалізація є проблемою великого практичного значення, оскільки в сучасному світі жодна держава не може розвиватися поступово й ефективно, якщо немає чіткої й обґрунтованої стратегії поведінки, що впливає на трансформацію розвитку інтелектуального потенціалу. Демографічні проблеми глобалізації були вкрай недостатньо досліджені, навіть незважаючи на те, що питання «глобалізації та народонаселення» стоїть на порядку денному регулярно організовуваних конференцій ООН з народонаселення та розвитку, а також зустрічей з людського розвитку, що є основою для формування інтелектуального потенціалу. Деякі аспекти цієї проблематики досліджуються в рамках міжнародних наукових програм, вчені також розглядають окремі елементи цієї глобалізації. Проте в більшості досліджень людський потенціал сприймається як щось пасивне. Зменшення кількості працездатного та професійно активного населення країни значною мірою можна компенсувати підвищенням якості кадрового потенціалу. Сучасний етап розвитку суспільства поставив нові завдання, головними з яких є якісне оновлення суспільства і, передусім, самої людини. Йдеться про підвищення рівня її професійного, морального, духовного та естетичного виховання, а також зміцнення здоров'я та фізичне вдосконалення. Існуюча тенденція до депопуляції професійно активного населення найбільш негативно позначиться на економіці країни.

Ключові слова: демографія, глобалізація, інтелектуальний потенціал, населення, розвиток, соціально-економічні проблеми.

Рис.: 5. **Бібл.:** 11.

Чобіток Вікторія Іванівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри маркетингу та торговельного підприємництва, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: vika_chobitok@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5272-388X>

Шепеленко Світлана Миколаївна – кандидат педагогічних наук (Харків, Україна)

E-mail: svitlana7388@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3952-2035>

UDC 339.314
JEL: A12; A13; F69; I29; J11; O15; Z19

Chobitok V. I., Shepelenko S. M. Transformation of Processes of Development of Intellectual Potential: The Historical and Philosophical Aspects

The aim of the article is to provide a theoretical and methodological substantiation of the historical and philosophical aspects of the transformation of the processes of development of intellectual potential. According to the results of the carried out study, it is found that the problems of globalization in modern science began to be studied relatively recently. The science of globalization (globalistics) has been transformed into one of the most dynamic scientific directions, which is not only an integral system of knowledge, but also the most important element of the contemporary academic field. Globalization is a problem of great practical importance, since in the modern world no country can develop gradually and efficiently if there is no clear and substantiated strategy of behavior that affects the transformation of the development of intellectual potential. The demographic problems of globalization have been understudied, even though the issue of «globalization and human population» is on the agenda of regularly organized UN conferences on population and development, as well as meetings on human development, which are the basis for the formation of intellectual potential. Some aspects of this set of problems are studied within the framework of international scientific programs, individual scholars also consider certain elements of this globalization. However, in most studies, human potential is perceived as something passive. The decrease in the number of able-bodied and professionally active population of the country can be largely compensated by improving the quality of human resources. The current stage of development of society has set new tasks, the main of which are the qualitative renewal of society and, above all, of the person himself. It is about increasing the level of his or her professional, moral, spiritual and aesthetic education, as well as health promotion and physical improvement. The current trend towards depopulation of the professionally active members of the public will have the most negative impact on the country's economy.

Keywords: demography, globalization, intellectual potential, population, development, socioeconomic problems.

Fig.: 5. **Bibl.:** 11.

Chobitok Viktoriia I. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Marketing and Trade Entrepreneurship, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy (16 Universytetska Str., Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: vika_chobitok@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5272-388X>

Shepelenko Svitlana M. – PhD (Pedagogy) (Kharkiv, Ukraine)

E-mail: svitlana7388@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3952-2035>

Проблематика глобалізації в сучасній науці почала досліджуватися порівняно недавно. Наука про глобалізацію (глобалістика) трансформувалася в один із найбільш динамічних наукових напрямів, що представляє собою не тільки цілісну систему знань, а й одну з найважливіших елементів сучасної науки.

Глобалізація є проблемою великого практичного значення, оскільки в сучасному світі жодна держава не може розвиватися поступово й ефективно, якщо немає чіткої й обґрунтованої стратегії поведінки, що впливає на трансформацію розвитку інтелектуального потенціалу.

Існує багато досліджень про роль людських ресурсів у розвитку ефективної економіки. Передумови створення та розвитку концепції інтелектуального потенціалу були сформульовані в працях класиків політичної економії: А. Сміта [7], А. Маршалла [10], К. Маркса [5], Дж. Кейнса [11] та ін.

До сучасних науковців, які займалися даною проблематикою, можна віднести В. Гейця [1], М. Кизима [2], О. Корольчук [3], Е. Лібанову [4], В. Прохорову [6; 9], В. Хаустову [8] та ін.

Водночас, на нашу думку, необхідно розривати проблематику трансформації розвитку інтелектуального потенціалу, яка залежить від освітнього, фізичного, емоційного розвитку людини для збереження та ефективного використання людських ресурсів у нових реаліях, пов'язаних із соціально-економічними змінами та демографічною ситуацією в суспільстві.

Мета статті – теоретичне та методологічне обґрунтування історично-філософських аспектів трансформації процесів розвитку інтелектуального потенціалу.

Демографічні проблеми глобалізації були вкрай недостатньо досліджені, навіть незважаючи на те, що питання «глобалізації та народонаселення» стоїть на порядку денному регулярно організованих конференцій ООН з народонаселення і розвитку та

зустрічей з людського розвитку, що є основою для формування інтелектуального потенціалу. Деякі аспекти цієї проблематики досліджуються в рамках міжнародних наукових програм, вчені також розглядають окремі елементи цієї глобалізації. Проте в більшості досліджень людський потенціал сприймається як щось пасивне. Досліджуваний напрямок розвитку процесу глобалізації можна поділити на дві частини, які наведено на *рис. 1*.

Проблему часто формулюють у термінах «глобалізація» та «населення», ніби ці два об'єкти дослідження існують паралельно.

Значний вплив на розвиток процесу глобалізації має соціальний аспект, а саме, абсолютне та відносне зростання глобальної бідності триватиме. Таким чином, фактори, що зумовлюють внутрішньодержавну поляризацію, не будуть послаблені, а можуть сприяти лише посиленню протистояння.

Процес старіння населення вплине не лише на економічне навантаження на працездатне населення, а й спричинить збільшення навантаження на охорону здоров'я, систему соціального захисту тощо.

На *рис. 2* наведено антропологічний та етнологічний ефекти в розвитку процесу глобалізації.

Геополітичний аспект також впливає на розвиток процесу глобалізації через зростання впливу Китайської Народної Республіки та ісламського світу.

Глобальні світові події впливають не тільки на здоров'я населення, але й на світову економічну ситуацію та демографічні процеси. На *рис. 3* наведено актуальність демографічного ефекту в розвитку процесу глобалізації.

Демографічна проблема в історії суспільства налічує тисячоліття: багато філософів, починаючи з античних часів, помічали вплив демографічного чинника на хід історичного процесу (*рис. 4*).

У другій половині XVII ст., у зв'язку з розвитком капіталізму, який викликав необхідність дослідження

Рис. 1. Складові розвитку процесу глобалізації

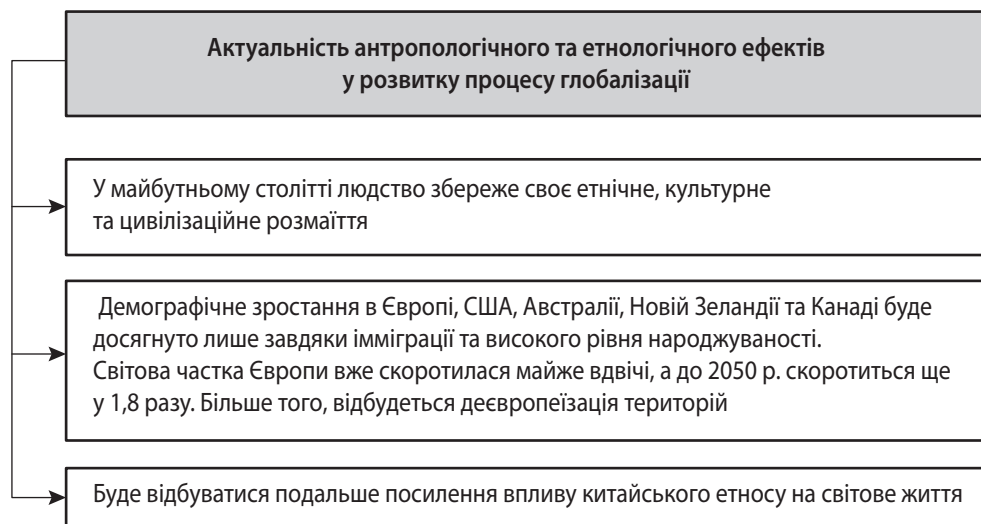
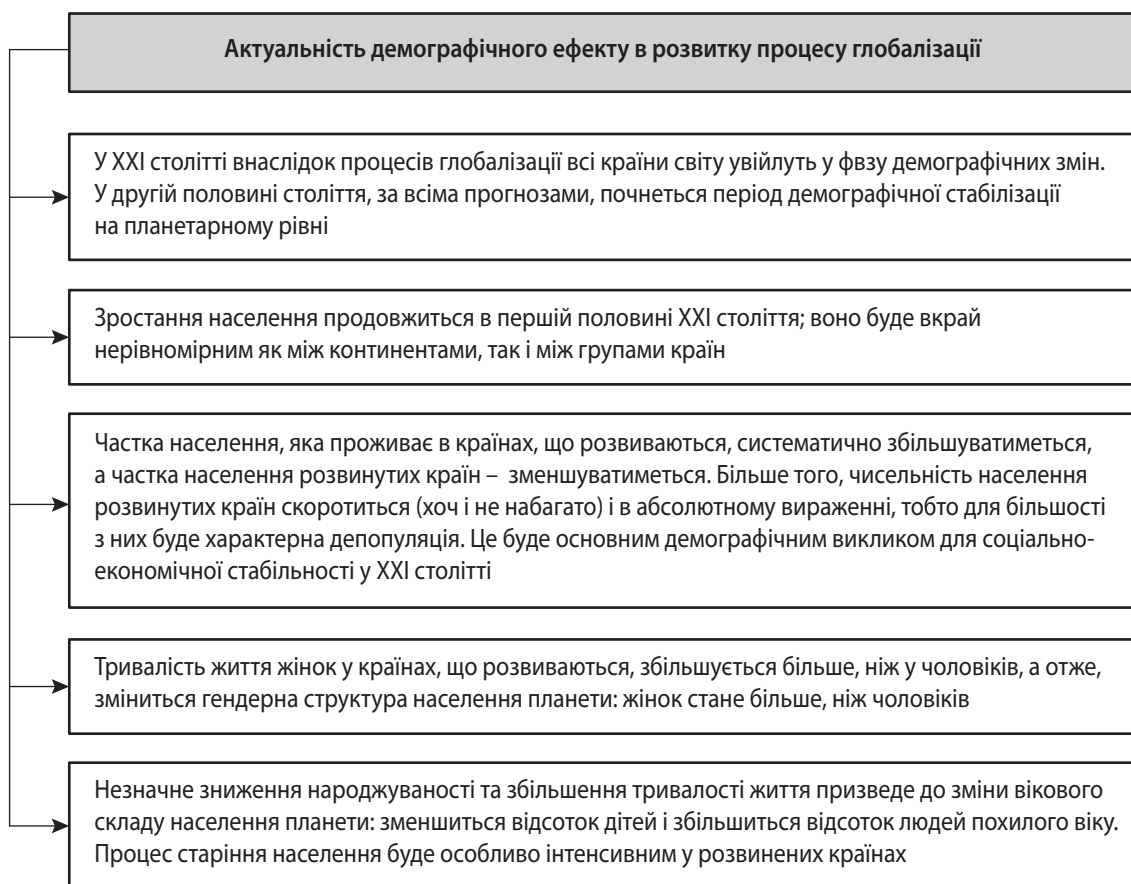

Рис. 2. Актуальність антропологічного та етнологічного ефектів у розвитку процесу глобалізації

народонаселення, були закладені основи демографії як науки, орієнтованої на об'єктивність і спрямовану на виявлення закономірностей; розроблено засоби створення бази даних (емпіричні факти), методи дослідження, математичні засоби, розрахунки та моделювання демографічних процесів.

На рубежі XVIII–XIX ст. у суспільній думці утвердився політичний і економічний підхід до оцінки зв'язку між зростанням населення та соціальним розвитком.

Промислова революція та соціально-економічні процеси, які вона запустила, вимагали поглиблених досліджень соціальної детермінації демографічних процесів: теорії стабільного населення та демографічної революції.

Розглядалися питання ролі населення в розвитку суспільства, взаємозв'язку населення та економіки, взаємодії демографічних, економічних і соціальних факторів. Активно розвивалася феноменологічна теорія зростання населення.

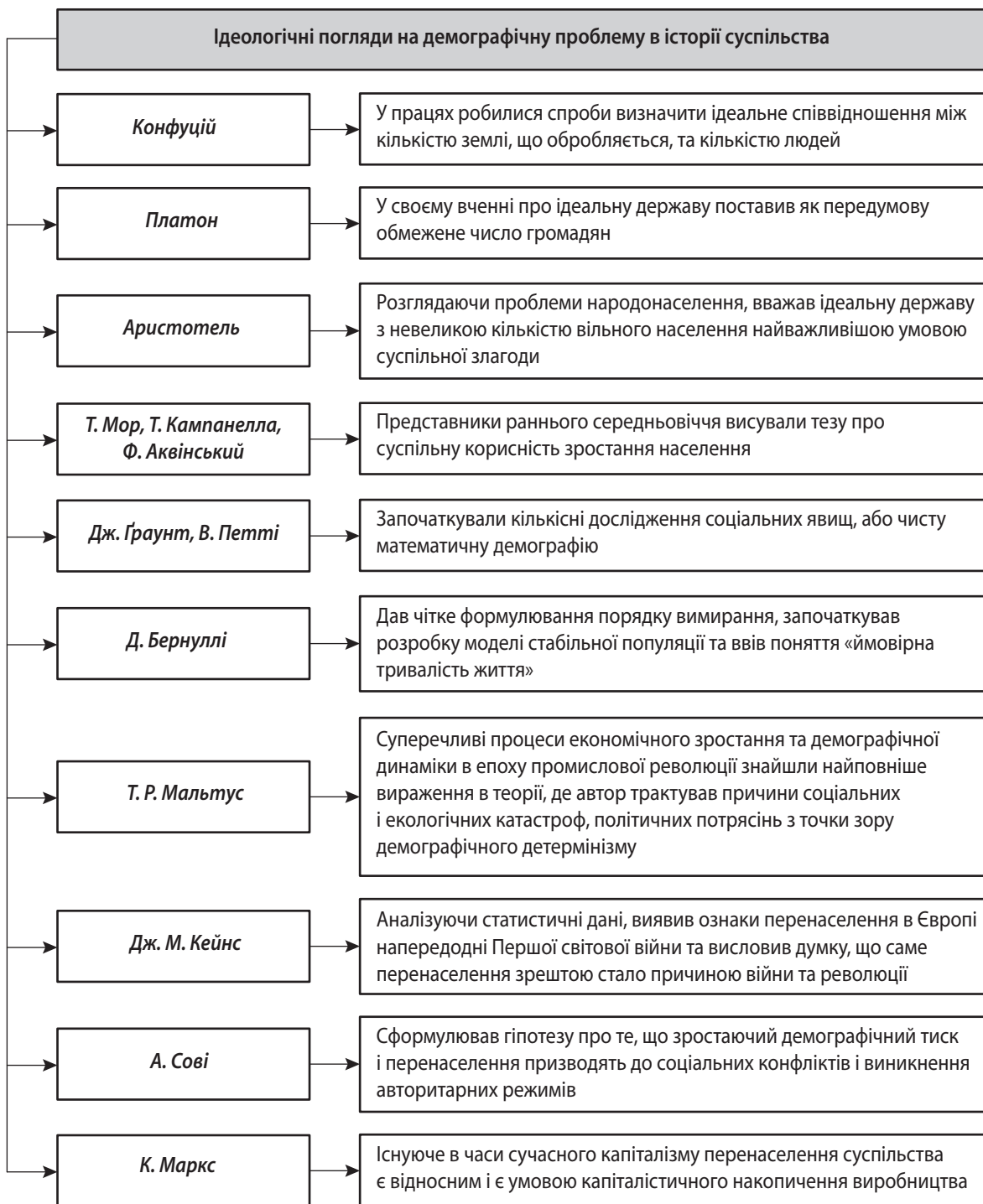

Рис. 4. Ідеологічні погляди на демографічну проблему в історії суспільства

Нову концепцію ролі та значення людини в економіці сформував поняття «людський капітал». До 1950-х років економісти зазвичай розглядали працю як щось очевидне, що не підлягає вдосконаленню. Ґрунтовний аналіз інвестицій в освіту не знайшов достатнього відображення в дослідженнях проблеми ефективності праці. Були зроблені спроби визначити поточні зміни, викликані інвестиціями в людський капітал.

Останніми роками вітчизняні економісти почали приділяти велику увагу питанню інвестицій у люд-

ський капітал і розвитку людських ресурсів. Визначаючи роль людських ресурсів у системі соціально-економічних зв'язків, багато дослідників орієнтуються на рівень освіти, знань і кваліфікації працівника в економіці суспільства, що ефективно розвивається. Водночас багато вітчизняних учених у своїх працях приділяють особливу увагу не тільки освіті, а й охороні здоров'я, підтверджують їх значення в розвитку людських ресурсів.

У ХХ столітті демографічні дослідження набувають ще більшого значення через історичні викли-

ки, які постали перед людством, і процеси глобалізації. Активно розвивалася теорія секулярних демографічних циклів.

Дослідження демографічних проблем сучасності також мають широкий науковий розмах: вивчаються причини та фактори зниження народжуваності; розробляються дослідження показників шлюбності та репродуктивних установок, динаміки вікової структури населення, динаміки та факторів смертності; досліджується розвиток сім'ї та формування етнічної демографії.

Проте таке фундаментальне розгортання демографічної проблеми не усуває всіх проблем, які стоять нині перед наукою та суспільством. У пошуках більш точних і однозначних пояснень основним рішенням продовжує залишатися потреба в додатковій інформації, що сприяє посиленню уваги до подальших досліджень демографічних проблем як у науковій, так і в суспільно-політичній сферах, які впливають на трансформацію розвитку інтелектуального потенціалу.

Важливою науковою проблемою нового тисячоліття можна назвати соціально-філософське осмислення динаміки протиріч, які суттєво впливають на характер сучасного етапу розвитку нашої країни. Це ключова проблема, від вирішення якої залежить розвиток інтелектуального потенціалу. Цьому уявленню про цілеспрямованість протистоїть дійсно низька та погана якість життя населення, викликана політичною та соціально-економічною перебувальною суспільства в останнє десятиліття ХХ століття.

У процесі соціальних реформ зміни рівня та якості життя населення трансформувалися в гострі соціально-економічні проблеми, які мають не менш важкі демографічні наслідки (рис. 5).

Усе це призвело до природного скорочення та депопуляції, зниження якісного складу населення, виникнення неефективної моделі зовнішньої та внутрішньої міграції, посилення процесів урбанізації тощо.

Зменшення чисельності населення, яке почалося в 1992 р., не є новим феноменом, воно неодноразово спостерігалось у ХХ столітті. Такий спад був зумовлений гострими соціальними потрясіннями: Перша світова та громадянська війни; голодомор і репресії 1930-х років; Друга світова війна тощо.

Зараз чітко простежується взаємопов'язаний і комплексний характер демографічної революції. Причинами такої ситуації є те, що на багатовіковий процес демографічної еволюції особливо вплинули історичні обставини (війни, революції, репресії) та внутрішні події останніх 10–15 років, насамперед економічна криза, що призвело до глибоких соціальних потрясінь і, зрештою, до скорочення середньої тривалості життя населення, пандемія COVID-19 та активні військові події, які відбуваються на території України.

У сучасній демографічній ситуації важливу роль відіграє також міграція населення, особливо під час загострення військового конфлікту, починаючи з 24 лютого 2022 р. Таким чином, міграція стає важливим і довгостроковим чинником, який безпосередньо впливає на демографічну ситуацію в країні та сприяє компенсації втрат від надмірної смертності та низької народжуваності.

У демографії все більшого значення набувати-ме загальне старіння суспільства в результаті демографічних змін, що неминуче призведе до значного збільшення частки старших поколінь у віковій структурі суспільства. У зв'язку з цим ціннісні відносини в суспільстві зазнають істотних змін, а вимоги до со-

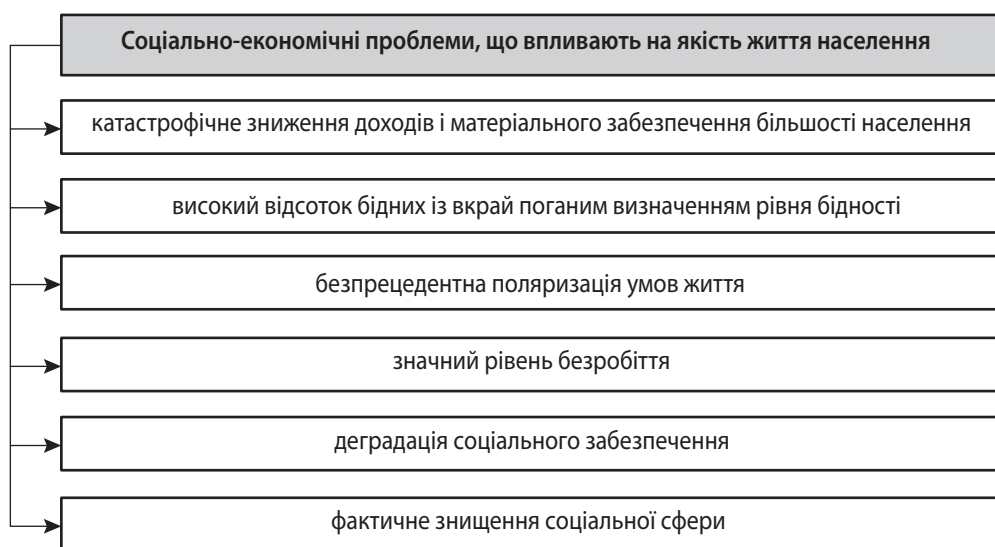

Рис. 5. Соціально-економічні проблеми, які впливають на якість життя населення

ціальної безпеки старших поколінь, як дедалі більшої частини суспільства, неминуче зростуть.

Демографічні параметри вже зараз визначають зміни ситуації в освіті та на ринку кадрів, адже в сучасному суспільстві парадигма освітньої сфери поширюється практично на всі вікові категорії населення, що активно впливає на трансформацію розвитку інтелектуального потенціалу.

Тривалий час предметом дослідження була не людина, а матеріальні чинники, які вважалися універсальними та визначальними факторами прогресу. Як відомо, останніми десятиліттями у світі відбуваються глибокі зміни в житті людства, пов'язані з формуванням постіндустріального, або інформаційного, суспільства. Вони є результатом зростаючих тенденцій підвищення ролі та значення інновацій, нових наукових знань та інформації. Фактором, що визначає всі ці зміни, є людина. Це здорова людина з високим рівнем знань, професійної підготовки, ділової та громадської активності та ініціативи, яка сьогодні стає основною рушійною силою прогресу та розвитку інтелектуального потенціалу.

ВИСНОВКИ

Отже, ринкові зміни у вітчизняній економіці створили принципово нову ситуацію, що вимагає об'єктивного наукового розуміння того, як відродити економіку країни. Людські ресурси сьогодні є фактором успішного розвитку економіки, а основою успішного розвитку реформ є створення умов для найбільш повного розкриття та використання накопиченого інтелектуального та професійного потенціалу країни.

Зменшення кількості працездатного та професійно активного населення країни значною мірою можна компенсувати підвищенням якості кадрового потенціалу. Сучасний етап розвитку суспільства поставив нові завдання, головними з яких є якісне оновлення суспільства і, передусім, самої людини. Йдеться про підвищення рівня її професійного, морального, духовного та естетичного виховання, а також про зміцнення здоров'я та фізичне вдосконалення. Існуюча тенденція до депопуляції професійно активного населення найбільше негативно позначиться на економіці країни. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Трансформація моделі економіки України (ідеологія, протиріччя, перспективи) : монографія / за ред. В. М. Гейця. Київ : Логос, 1999. 500 с.
2. Кизим М. О., Білікова Н. В., Колбасін Є. С. Теоретичне забезпечення дослідження проблеми потрапляння країни до «пастки відсталості». *Бізнес Інформ*. 2021. № 11. С. 6–12. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-11-6-12>
3. Корольчук О. Л. Управління змінами як фактор розбудови національної резильєнтності в сучасних умовах глобалізаційних викликів. *Вчені записки ТНУ*

імені В. І. Вернадського. Серія «Державне управління». 2020. Т. 31. № 5. С. 88–92.

- DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2020.5/15>
4. Лібанова Е. Ціннісні орієнтації та соціальні реалії українського суспільства. *Економіка України*. 2008. № 10. С. 120–136.
 5. Маркс К. Капітал. Том I. Книга I. Процес виробництва капіталу / пер. І. Степанова-Скворцова, перевір. і виправ. Київ : Політвидав, 1954. 790 с.
 6. Прохорова В. В., Чобіток В. І. Інтелектуалізація управлінських процесів як детермінантно-мотиваційна основа бізнес-моделі підприємств. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 2. С. 65–75. DOI: <https://doi.org/10.30857/2413-0117.2020.2.5>
 7. Сміт А. Багатство народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй / пер. О. Васильєва. Київ : Наш Формат, 2018. 722 с.
 8. Хаустова В. Є., Решетняк О. І., Зінченко В. А., Криванич М. В. Виявлення основних проблем розвитку освіти та науки в Україні в умовах глобальної нестабільності. *Бізнес Інформ*. 2021. № 11. С. 131–143. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-11-131-143>
 9. Prokhorova V. et al. Patterns of the state-legal support to the dynamic information development of the socioeconomic environment / Prokhorova V., Chobitok V., Pershyna K., Miahkykh I., Shelest O., Yukhman Ya. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2023. Vol. 124. Iss. 13. P. 6--5. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.285936>
 10. Marshall A. Principles of Economics. Prometheus, 1997. 320 p.
 11. Keynes J. M. The General Theory of Employment, Interest and Money. Houghton Mifflin Harcourt, 2016. 416 p.

REFERENCES

- Keynes, J. M. *The General Theory of Employment, Interest and Money*. Houghton Mifflin Harcourt, 2016.
- Khaustova, V. Ye. et al. "Vyivlennia osnovnykh problem rozvytku osvity ta nauky v Ukraini v umovakh hlobalnoi nestabilnosti" [Identifying the Main Problems of Education and Science Development in Ukraine in the Context of Global Instability]. *Biznes Inform*, no. 11 (2021): 131-143. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-11-131-143>
- Korolchuk, O. L. "Upravlinnia zminamy yak faktor rozbudovy natsionalnoi rezylentnosti v suchasnykh umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv" [Change Management as a Factor in the Development of the National Resilience in the Contemporary Conditions of Globalization Challenges]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya «Derzhavne upravlinnia»*, vol. 31, no. 5 (2020): 88-92. DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2020.5/15>
- Kyzym, M. O., Bielikova, N. V., and Kolbasin, Ye. S. "Teoretychne zabezpechennia doslidzhennia problemy potrapliannia krainy do «pastky vidstalosti»" [The Theoretical Provision of Research on the Problem of Country Falling into the «Backwardness Trap»]. *Biznes Inform*, no. 11 (2021): 6-12. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-11-6-12>
- Libanova, E. "Tsinnisni oriantatsii ta sotsialni realii ukrainskoho suspilstva" [Value Orientations and Social Realities of Ukrainian Society]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 10 (2008): 120-136.

- Marks, K. *Kapital. Tom I. Knyha I. Protses vyrobnytstva kapitalu* [Capital. Volume I. Book I. Capital Production Process]. Kyiv: Polityvydav, 1954.
- Marshall, A. *Principles of Economics*. Prometheus, 1997.
- Prokhorova, V. et al. "Patterns of the state-legal support to the dynamic information development of the socioeconomic environment". *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, vol. 124, no. 13 (2023): 6-15.
DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.285936>
- Prokhorova, V. V., and Chobitok, V. I. "Intelektualizatsiia upravlinskykh protsesiv yak determinantno-motyvatytsiina osnova biznes-modeli pidpriemstv" [Management Process Intellectualization as a Determinant and a Mo-

- tivational Framework for Building an Enterprise Business Model]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohii ta dyzainu. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, no. 2 (2020): 65-75.
DOI: <https://doi.org/10.30857/2413-0117.2020.2.5>
- Smit, A. *Bahatstvo narodiv. Doslidzhennia pro pryrodu ta prychny dobrobutu natsii* [The Wealth of Nations. An Inquiry into the Nature and Causes of the Welfare of Nations]. Kyiv: Nash Format, 2018.
- Transformatsiia modeli ekonomiky Ukrainy (ideolohiia, protyrichchia, perspektyvy)* [Transformation of the Ukrainian Economy Model (Ideology, Contradictions, Perspectives)]. Kyiv: Lohos, 1999.

УДК 330.3:658
JEL: C53; O49
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-9-282-289>

БАЗОВІ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

©2023 ЯВОРСЬКИЙ Р. Т., ШИШКОВСЬКИЙ С. В., ТИМОЩУК М. Р.

УДК 330.3:658
JEL: C53; O49

Яворський Р. Т., Шишковський С. В., Тимощук М. Р. Базові моделі управління розвитком підприємства

В умовах перманентних змін, що породжуються нестабільністю внаслідок війни і збільшенням невизначеності бізнес-середовища, кардинально змінюються умови розвитку підприємств. У статті розроблено трактування розвитку підприємства як процесу кількісних, якісних і структурних змін його стану (потенціалу) та функціональної активності для досягнення встановленого бачення та мети (результативності), що зумовлюються іманентною схильністю до вдосконалення. Розглянуто поняття розвитку соціально-економічної системи. Проаналізовано взаємодію основних елементів розвитку соціально-економічної системи. Розроблено концептуальні та базові моделі управління розвитком підприємства. Дослідження показали, що в сучасних умовах господарювання ділова активність постає вирішальним фактором економічної результативності підприємства. Водночас ділова активність є визначальною характеристикою положення підприємства на ринку. Отже, зростання ділової активності суб'єкта господарювання на ринках капіталу, товарів і робочої сили, що спрямована на підвищення результативності його діяльності, стає першочерговим завданням економічного розвитку підприємства. Встановлено, що результати діяльності характеризують міру досягнення мети розвитку підприємства, яка описується сукупністю показників. Зміни, які можуть відбутися при впровадженні певної концепції розвитку, передусім впливають на такі функціональні характеристики, як капітал, питомі витрати виробництва та обсяг випуску продукції. Оцінки таких змін можна встановити за результатами експериментування з відповідними пошуковими (робочими) моделями. На основі вищезазначеного та з урахуванням кращих практик проєктного менеджменту розглянуто стратегії та моделі розвитку підприємств, до числа яких віднесено стратегії зростання, активзації, перетворення та створення. Ці стратегії забезпечують елементний, змішаний і системний типи розвитку.

Ключові слова: розвиток підприємства, базова модель, потенціал розвитку, ділова активність, перманентні зміни, умови діяльності, критерій оптимізації, функціональні характеристики.

Рис.: 4. Табл.: 1. Формул.: 21. Бібл.: 15.

Яворський Роман Тарасович – аспірант кафедри управління проєктами, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: roman.t.yavorskyi@lpnu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6018-8493>

Шишковський Сергій Вікторович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління проєктами, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: serhii.v.shyshkovskiyi@lpnu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7996-1298>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/R-1293-2017>

Тимощук Мирослава Романівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій та консалтингу, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: myroslava.tymoshchuk@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1133-0059>

UDC 330.3:658
JEL: C53; O49

Yavorskyi R. T., Shyshkovskiy S. V., Tymoshchuk M. R. The Basic Models of Enterprise Development Management

In the context of permanent changes caused by instability due to the ongoing war and an increased uncertainty in the business environment, the conditions for the development of enterprises are changing dramatically. The article elaborates an interpretation of enterprise development as a process of quantitative, qualitative, and structural changes in its status (potential) and functional activity to achieve the established vision and goal (effectiveness), which are caused by an immanent tendency to improvement. The concept of development of a socioeconomic system is considered. The interaction of the main elements of the development of the